

ombudsman

už 20 let pomáháme bez rozdílu

Sp. zn. 4003/2019/VOP/JM
Č. j. KVOP-52037/2019
Datum 29. listopadu 2019

Vážený pan
genmjr. PhDr. Petr Dohnal
generální ředitel
Vězeňská služba České republiky, GŘ
PO BOX 3
140 67 Praha 4

Vážený pane generální řediteli,

obracím se na Vás v rámci šetření podnětu pana A., nar. xxx, t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Rapotice. V závěrečném stanovisku ze dne 14. 10. 2019 jsem navrhla řediteli Věznice Rapotice tato opatření k nápravě:

- (1) umožnit stěžovateli užívat CD přehrávač se sluchátky,
- (2) umožnit odsouzeným užívat trika všech barev, i s potiskem, který se obecně nebude jevit jako nevhodný,
- (3) umožnit odsouzeným kombinovat ústavní oblečení s vlastními oděvními doplňky (např. čepice, šála, rukavice).

Ředitel Věznice Rapotice plk. Mgr. František Melichar neprovedl výše uvedená opatření k nápravě, a z toho důvodu využívám svého oprávnění podle § 20 odst. 2 písm. a) zákona o veřejném ochránci práv,¹ tedy informovat o uvedeném nadřízený úřad. Vaše vyjádření v této věci očekávám ve lhůtě **60 dnů**. Pro přehlednost celé věci zasílám v příloze zprávu o šetření ze dne 19. 8. 2019 a závěrečné stanovisko s návrhy opatření k nápravě ze dne 14. 10. 2019. O tomto postupu jsem informovala ředitele Věznice Rapotice a stěžovatele. K jednotlivým bodům šetření připojuji i níže uvedené informace.

Nemožnost užívat CD přehrávač se sluchátky k výuce cizích jazyků

V dané věci mi ředitel Věznice Rapotice sdělil ve svém vyjádření ze dne 6. 11. 2019 následující skutečnosti. Věznice Rapotice podporuje vzdělávání odsouzených, o čemž svědčí to, že v nabídce vzdělávacích a speciálně výchovných aktivit programu zacházení je v současné době celkem 24 těchto aktivit, z toho je pět jazykových. Ředitel věznice připustil, že výuka jazyků má svoje specifika, kdy je nezastupitelný poslech výslovnosti, i v rámci studia, mimo vyučovací hodiny. Za tímto účelem jsou povoleny CD přehrávače s přípojnými externími reproduktory. V odůvodněných případech, na základě žádosti odsouzeného (zařazeného v jazykové aktivitě) a doporučení vedoucího příslušné aktivity, budou vydávány na určitý časový úsek sluchátka. Další rozšíření užívání této doplňkové audiotechniky nebude podporováno z organizačních a bezpečnostních důvodů. Odsouzení jsou povinni reagovat na sčítací prověrky, odchody na stravu, vycházky, výdej pošty, pokyny zaměstnanců. Pro bezpečnost odsouzených a zaměstnanců věznice je dále nezbytné, aby bylo neodkladně reagováno na cvičné poplachy. Ředitel Věznice Rapotice dále ve svém

1 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

vyjádření uvedl, že ve věznici má opakovaně špatnou zkušenost s tím, že odsouzení nereagovali na výše uvedené, kdy důvodem (či výmluvou) bylo právě užití sluchátek.

V první řadě musím uvést, že velmi oceňuji skutečnost, že Věznice Rapotice nabízí odsouzeným širokou škálu aktivit, včetně jazykových.

Domnívám se však, že za současného hromadného ubytování odsouzených nemá význam pouhé povolení reproduktorů, neboť reálně si nedokážu představit situaci, kdy na cele či ložnici za přítomnosti dalších několika odsouzených bude mít odsouzený možnost v klidu užívat CD s jazykovou výukou. Tento poslech navíc musí rušit ostatní odsouzené při jejich činnostech. Zcela jasně se ředitel věznice nevyjádřil k tomu, zda stěžovateli budou povoleny k užívání sluchátka, ale předpokládám, že nikoliv, neboť ředitel věznice uvedl, že uvedené bude umožněno pouze odsouzeným zařazeným v jazykové aktivitě.

I přes pět jazykových kurzů, které jsou odsouzeným k dispozici, se nedomnívám, že by tyto kurzy mohly obsáhnout všechny jazyky, kterým se odsouzení chtějí učit, ale především různé úrovně této výuky (výuka anglického jazyka pro začátečníky nebude zřejmě vhodná pro toho, kdo je pokročilým, a naopak). Navíc konkrétnímu zájemci nemusí vyhovovat styl výuky či osoba lektora a raději upřednostní samostudium daného jazyka. Argumentaci o tom, že odsouzení musejí reagovat na pokyny zaměstnanců, cvičné poplachy, shledávám jako relevantní. V situaci, kdy by odsouzený nereagoval na výše uvedené, považovala bych to za důvod k tomu, aby tomuto odsouzenému nebylo užívání sluchátek v budoucnu povoleno. Bude už na každém odsouzeném, aby splnil své povinnosti, a podle toho musí uzpůsobit poslech – např. buď snížením jeho hlasitosti, či používáním pouze jednoho sluchátka.

Nemožnost užívat jiná civilní trika než černá, šedá a bílá (bez potisku)

K dané věci ředitel věznice uvedl, že vystrojování odsouzených se řídí příslušnými předpisy a věznice ve svém přístupu striktně vychází z řádu výkonu trestu odnětí svobody² a z vnitřního řádu věznice. Vlastní sportovní oděv a sportovní obuv mohou odsouzení používat pouze při tělovýchovných a sportovních aktivitách a v průběhu vycházek.³ Vlastní civilní oděv mohou odsouzení ve věznici s ostrahou používat jen v nízkém stupni zabezpečení, a to v mimopracovní době.⁴ Pro ostatní odsouzené ve středním a vysokém stupni zabezpečení je předepsán oděv ústavní. Ostatní doplňky jsou povolovány pouze na základě povolení lékaře. Ředitel věznice uvedl, že jakýkoliv odklon by byl porušením řádu výkonu trestu.

V tomto bodě se ředitel věznice odvolal na příslušná ustanovení řádu výkonu trestu, která však pouze stanoví, kdy odsouzení mohou užívat vlastní civilní oblečení. Odklonem od uvedených ustanovení rozhodně není užívání jinak barevných trik než černých, šedých či bílých, případně s vhodným potiskem, a z tohoto důvodu nechápu, proč odsouzeným (potažmo stěžovateli) není umožněno užívání takového civilního oblečení.

2 Vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

3 Ustanovení § 18 odst. 2 řádu výkonu trestu odnětí svobody.

4 Ustanovení § 18 odst. 3 písm. a) řádu výkonu trestu odnětí svobody.

Nemožnost kombinovat ústavní a civilní oděv

Ve svém vyjádření uvedl ředitel věznice, že zimní doplňky jsou vybavením, které odsouzený při nástupu do výkonu trestu obdrží současně s ústavním oděvem. Pokud tyto součásti nejsou skladem, je povoleno užívání doplňků vlastních, ty musejí být odpovídajícího střihu a přiměřené barvy. Drobné odchylky jsou opět dlouhodobě tolerovány.

I zde bylo vyjádření ředitele věznice opět velice strohé. Nevím, co znamenají drobné odchylky, jaký správný střih by měla mít právě ta správná čepice či rukavice, co je to „přiměřená barva“. Předpokládám, že Věznice Rapotice skutečně neumožní odsouzeným užívat v případě absence ústavních doplňků čepici či rukavice, např. modré či oranžové barvy, a zcela nerozumím takovému nesmyslnému omezení, která nemohou nijak napomoci účelu výkonu trestu či resocializaci odsouzených.

Děkuji za spolupráci.

S pozdravem

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Přílohy

1. Zpráva o šetření ze dne 19. 8. 2019
2. Závěrečné stanovisko ze dne 14. 10. 2019